

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Usmernenie Medzirezortnej komisie Siete geoparkov Slovenskej republiky

**k procesu začlenenia potenciálnych území
do Siete geoparkov Slovenskej republiky,
k procesu prehodnotenia členstva
v Sieti geoparkov Slovenskej republiky
a k procesu začlenenia geoparkov
do Siete Európskych geoparkov
a do Siete globálnych geoparkov UNESCO**

Článok 1

Proces začlenenia potenciálnych území do Siete geoparkov Slovenskej republiky

Územie, ktoré je podľa materiálu *Aktualizácia Koncepcie geoparkov SR* vytypované a zaradené medzi územia s perspektívou ich začlenenia medzi geoparky (Sandberg - Pajštún, Zemplín, Spiš - Gemer, Medzev - Jasov, Silická planina, Solivar - Dubník, Súľov - Manín), sa môže v rámci svojho nominačného procesu do Siete geoparkov Slovenskej republiky (ďalej len „SG“) označovať ako *potenciálne územie geoparku, kandidát na geopark, alebo projekt geoparku* (ďalej len „územie“).

V území, ktoré preukáže svoj záujem stať sa geoparkom, musí vzniknúť organizácia alebo manažmentová štruktúra, ktorá počas doby trvajúcej najmenej 2 roky vyvíja aktivity, ktorých výsledkom a cieľom je:

- spracovať základnú pasportizáciu lokalít územia,
- vybudovať informačné centrum alebo nástupné stredisko územia ako miesto, kde budú dostupné informácie, zákaznícky servis a dostupnosť parkovania či občerstvenia,
- spolupracovať s obcami a regionálnymi združeniami obcí pri akceptovaní a rešpektovaní prínosu budúceho geoparku pre samosprávy,
- spolupracovať s orgánmi štátnej správy, verejnej správy, s miestnou a regionálnou územnou samosprávou, vysokými školami, výskumnými inštitúciami, odbornými organizáciami, s občanmi a s podnikateľmi,
- koordinovať aktivity pri propagácii cestovného ruchu vrátane komplexných služieb,
- koordinovať prípravu a realizáciu projektov zameraných na rozvoj budúceho geoparku,
- zabezpečovať finančné zdroje na realizáciu projektov,
- chrániť prírodu a krajinu, sídla, kultúrne aj technické pamiatky ako nevyhnutný predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu,
- integrovať územie do existujúcich turistických aktivít a organizovať akcie podporujúce cestovný ruch,
- podporovať a rozvíjať environmentálne vzdelávanie a výchovu verejnosti,
- vykonávať poradenskú, propagačnú a prezentačnú činnosť,
- prevádzkovať webové sídlo budúceho geoparku.

Pri tvorbe samotného projektového zámeru alebo pred podaním žiadosti pre získanie vymenúvacieho dekrétu *Geopark Slovenskej republiky* (ďalej len „žiadosť“) manažment územia kontaktuje Medzirezortnú komisiu Siete geoparkov Slovenskej republiky (ďalej len „MKSG SR“) zriadenú ministrom životného prostredia Slovenskej republiky o určenie ďalšieho postupu. MKSG SR poskytne zástupcom území podrobnejšie informácie, konzultácie, alebo zabezpečí prerokovanie projektového zámeru na zasadnutí MKSG SR. Tento postup je nevyhnutný z dôvodu zabezpečenia korektného používania termínu *geopark* s cieľom rešpektovania a ochrany reputácie existujúcich geoparkov a z dôvodu zabezpečenia kvality ich produktov cestovného ruchu a služieb vo všetkých aspektoch. Územia, ktoré sa chcú uchádzať priamo o členstvo v Sieti európskych geoparkov (ďalej len „EGN“) alebo v Sieti globálnych geoparkov UNESCO (ďalej len „GGN“), nesmú používať termín *geopark* dovtedy, kým nie sú súčasťou SG.

Žiadosť obsahuje:

Základné údaje:

- názov budúceho geoparku,
- rozloha územia,
- počet obyvateľov,
- názvy a kódy katastrálnych území, obcí, okresov a krajov, v ktorých sa územie nachádza,
- názov, sídlo a štatutárny orgán manažmentu územia,

- webové sídlo budúceho geoparku,

Ochrana územia, prírodné a kultúrne dedičstvo:

- geologický vývoj a geologická charakteristika územia,
- veľkoplošné a maloplošné chránené územia prírody a krajiny, územia systému NATURA 2000,
- prírodné a kultúrne (hmotné a nehmotné) dedičstvo UNESCO,

Manažment územia:

- popis štruktúry manažmentu (druh právnickej osoby, registrácia, ciele, aktivity, členstvo, riadiace orgány, príjmy a rozpočet, partneri a odborná podpora, popis vypracovaných strategických dokumentov,

Informovanosť a environmentálne vzdelávanie:

- občania, občianske združenia zapojené do procesu budovania budúceho geoparku,
- aktivity uskutočnené na prezentáciu a propagáciu geoparku (verejné stretnutia, konferencie, semináre, kultúrno - spoločenské a športové aktivity zamerané na environmentálne vzdelávanie, mediálna kampaň, pracovné skupiny),
- vzdelávacie aktivity, programy a súťaže pre deti a mládež (špeciálne pre rôzne vekové skupiny),
- spolupráca s univerzitami, citácie študentských vedeckých a záverečných prác,
- spolupráca s výskumnými ústavmi, citácie vedeckých a výskumných projektov,

Trvalo udržateľný hospodársky rozvoj:

- prístupnosť lokalít, systém náučných a turistických trás, priestorový informačný systém (smerovníky, náučné tabule),
- produkty cestovného ruchu,
- ponuka ubytovacích a stravovacích zariadení cestovného ruchu a zariadení doplnkových služieb (športovo - rekreačná a kultúrno - spoločenská vybavenosť, produkty technických a ľudových pamiatok a prvkov kultúrneho dedičstva, sprievodcovské služby),
- využitie prvkov miestneho koloritu,
- miestna gastronómia.

Regionálna ekonomika:

- ekonomická situácia územia a jej štruktúra,
- stav nezamestnanosti,
- podnikatelia podporujúci budovanie a prevádzkovanie budúceho geoparku,
- informácie o audite geoparku, stratégii trvalo udržateľného rozvoja a akčnom pláne,

K žiadosti sa priloží:

- prehľadná mapa územia,
- stratégia rozvoja územia,
- akčný plán riadenia,
- pasport lokalít (s uvedením názvu lokality, katastrálneho územia, členenia, GPS súradnice, ochrany, významu {medzinárodný/národný/regionálny/miestny}, prístupu, vlastníctva pozemku, krátkej charakteristiky, prípadne opatrenia na jej sprístupnenie),
- mapové podklady náučných a turistických trás,
- ukážky prezentačných a propagačných materiálov,
- fotodokumentácia,
- sprievodný list a akceptácia nominácie zo strany rozhodovacích subjektov v území,
- odporúčania zo strany odborných subjektov v území.

Vzor žiadosti je zverejnený aj na webovej stránke www.geopark.sk.

Žiadosť podpísanú štatutárnym orgánom manažmentu územia zašle žiadateľ v písomnej, grafickej a elektronickej forme poštou¹ alebo osobne MKSG SR², ktorá ju prostredníctvom vedenia bezodkladne elektronicke rozpošle všetkým členom MKSG SR. Žiadosťou sa bude MKSG SR zaoberať na najbližšom zasadnutí.

V prípade neúplnosti žiadosti, resp. nedostatočného plnenia kritérií, je štatutárny orgán manažmentu územia vyzvaný na doplnenie chýbajúcich podkladov či kritérií do stanoveného termínu.

Po splnení všetkých podmienok vrátane úplnej žiadosti môže MKSG SR okrem prerokovania žiadosti vykonať aj hodnotenie územia in-situ.

Rozhodnutie o začlenení do SG obdrží štatutárny orgán geoparku písomnou formou. Následne štatutárny orgán geoparku nominuje svojho zástupcu do MKSG SR. Vymenúvací dekrét *Geopark Slovenskej republiky* bude zástupcom geoparku odovzdaný pri vhodnej spoločenskej príležitosti (konferencia, seminár, kultúrno-spoločenská aktivita, tlačová konferencia na území geoparku alebo na pôde Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky). Získanie dekrétu *Geopark Slovenskej republiky* bude v patričnej miere prezentované v príslušných médiách.

Názov *Geopark Slovenskej republiky* je manažment geoparku oprávnený používať po dobu štyroch rokov od dátumu obdržania rozhodnutia o začlenení geoparku do SG. Po tejto dobe je členstvo v SG prehodnocované v MKSG SR na základe monitorovacej správy predloženej manažmentom geoparku.

Článok 2 **Členstvo v SG**

SG združuje geoparky situované na území Slovenskej republiky, ktoré získali vymenúvací dekrét *Geopark Slovenskej republiky*. V súčasnosti sú členmi SG Novohrad-Nógrád globálny geopark UNESCO, Banskobystrický geopark a Banskoštiavnický geopark.

Cieľom manažmentu jednotlivých geoparkov začlenených do SG je

- zachovávať geologické dedičstvo pre súčasné a budúce generácie,
- vzdelávať širokú verejnosť v geovedách a ich vzťahoch k environmentálnym otázkam,
- zaisťovať trvalo udržateľný sociálno-ekonomický a kultúrny rozvoj,
- podporovať zachovanie a údržbu geologickej a kultúrnej rozmanitosti využívajúc schémy partnerstiev a účasť obyvateľstva,
- podľa potreby podporovať vedu a výskum na ich územiach,
- aktívne prispievať k činnosti prostredníctvom spoločných iniciatív (napr. komunikácia, publikácie, výmena informácií, partnerstvá, účasť na zasadnutiach, spoločné projekty),
- prispievať článkami do odborných časopisov, kníh a ďalších publikácií.

SG je riadená MKSG SR, ktorá bola zriadená ministrom životného prostredia Slovenskej republiky a ktorej cieľom je koordinácia, podpora rozvoja a spolupráca geoparkov začlenených do SG.

¹ Medzirezortná komisia Siete geoparkov Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia geológie a prírodných zdrojov, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava

² Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia geológie a prírodných zdrojov, Bukureštská 4, Bratislava

Článok 3

Proces prehodnotenia členstva v SG

Štatutárny orgán manažmentu geoparku je po každom štvrtom roku členstva v SG kontaktovaný MKSG SR so žiadosťou o vypracovanie monitorovacej správy o činnosti geoparku za uplynulé obdobie.

Monitorovacia správa obsahuje

- popis vykonaných aktivít pri príprave a realizácii projektov zameraných na rozvoj geoparku,
- stav ich finančného zabezpečenia,
- počet zorganizovaných akcií propagujúcich geopark a cestovný ruch,
- spoluprácu s orgánmi štátnej správy, verejnej správy, s miestnou a regionálnou územnou samosprávou, s vysokými školami, výskumnými inštitúciami, s občanmi a s podnikateľskou sférou.

Doručená monitorovacia správa je bezodkladne elektronicky zaslaná členom MKSG SR, ktorí sa ňou budú zaoberať na najbližšom zasadnutí. Po prerokovaní MKSG SR rozhodne o predĺžení členstva v SG na ďalšie štyri roky, prípadne o pozastavení členstva.

Rozhodnutie je zaslané štatutárnemu orgánu manažmentu príslušného geoparku písomne. V prípade pozastavenia členstva je štatutárny orgán manažmentu geoparku vyzvaný na odstránenie nedostatkov, ktoré bránia v splnení kritérií pre členstvo geoparku v SG. Ak sa do určeného termínu nedostatky odstránia, členstvo geoparku v SG sa obnoví na ďalšie štyri roky. V prípade, že sa do určeného termínu uvedené problémy neodstránia, geopark prestáva byť automaticky členom SG. Ak v budúcnosti opätovne prejaví záujem o členstvo v SG, bude musieť postupovať tak, ako je to uvedené v článku 1.

Článok 4

Proces získania členstva v EGN a GGN

Manažment geoparku, ktorý prejaví záujem vstúpiť do EGN a GGN

- kontaktuje MKSG SR ohľadom ďalšieho postupu,
- požiada MKSG SR o odporúčenie pre členstvo v EGN a GGN,
- pred podaním nominačnej žiadosti do UNESCO GGN komunikuje s koordinačnou jednotkou EGN a Slovenskou komisiou UNESCO a riadi sa dokumentom „Štatút Medzinárodného programu pre geovedy a geoparky“³ a ďalšími dokumentmi zverejnenými na stránke www.globalgeopark.org.

³ http://www.globalgeopark.org/UploadFiles/2012_9_6/Geoparks_Guidelines_Jan2014.pdf